

postmottak@kld.dep.no

Elverum, den 22.09.19

Høring av endringer i rovviltforvaltningen.

Glommen Mjøsen Skog SA er den største aktøren i det norske markedet for kjøp av tømmer, salg av skogtjenester og skogbruksplaner. Vi har 7200 andelseiere fra Hedmark, Oppland, Østfold og østre deler av Akershus. En stor andel av våre andelseiere har sine eiendommer og sitt bosted innenfor ulvesona.

Innledning.

Det vises til utsendt høringsnotat «Høring av endringer i rovviltforvaltningen med høringsfrist 1.10.19. Endringene som foreslås i høringen er;

- Endringer i nødvergebestemmelsen i Naturmangfoldloven.
- Opprettelse og etablering av en uavhengig rovviltklagenemnd.
- Endringer i antall forvaltningsregioner for rovvilt.
- Felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner.
- Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.
- Kommunenes adgang til å klage på rovvilt nemndenes vedtak om felling av rovvilt
- Endringer i fellingsmetoder for jerv.

Sammendrag av Glommen Mjøsen sine innspill.

Glommen Mjøsen Skog støtter endringene i nødvergebestemmelsene. Loven vil med endringen komme mer i samsvar med etablert rettspraksis. Vi støtter at Landbruksdirektoratet får rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner, at kommunen får adgang til å klage på rovvilt nemndenes vedtak om felling av rovvilt og endringene i fellingsmetoder for jerv.

Glommen Mjøsen Skog støtter **ikke** etablering av en uavhengig rovviltklagenemnd, de foreslåtte endringene i antall forvaltningsregioner for rovvilt og er skeptisk til felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner.

Vi vil i det etterfølgende kun kommentere de forslagene vi er i mot eller skeptiske til.

Etablering av uavhengig rovviltklagenemnd.

Vi mener det vil være svært uheldig å overføre ansvaret for behandling av klagesaker i rovviltforvaltningen til en uavhengig klagenemnd, og går sterkt imot forslaget. Forslaget fremstår som et forsøk på å «avpolitiser» rovviltforvaltningen. Rovviltforvaltningen er et felt med sterke interessekonflikter, og nettopp da er de demokratiske politiske prosessene helt nødvendige for å gjøre balanserte avveininger mellom de motstridende syn som gjør seg gjeldende. Rovvilt er politikk,

noe som også sies i høringsnotatet på s 13 der man beskriver at utøvelsen er et skjønn mellom motstridende interesser og at «*Dette kan hevdes å være særlig relevant på rovviltfeltet, som er utpreget politisk og i stor grad detaljstyrt fra Stortinget*». Vi er imidlertid mer av den oppfatning at dette styres av departementet og ikke Stortinget. En av de mest betente delene av konflikten er at de som bærer belastningen mener at Stortingets vedtak **ikke** følges opp av departementet.

Det er selvmotsigende å beskrive hele saksfeltet som politisk og så forsøke å fjerne et så betent tema fra politikken. De sterke motsetningene tilsier at feltet må forbli underlagt politisk kontroll gjennom klageadgang i politiske, overordnede organer.

Den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og overholdelse av bestandsmålene for de ulike rovdyrartene kan bare nås gjennom felling av rovvilt. De siste årene har vist at antall rovvilt som kan felles i stor grad er styrt gjennom de klagesakene som nå foreslås lagt til en uavhengig nemnd. Forslaget innebærer at de viktigste virkemidlene på rovviltfeltet overlates til et utvalg på noen få enkeltpersoner. Klagesakene er helt sentrale, fordi de legger føringer for hvordan praktiseringen av regelverket skal gjennomføres i alle underliggende instanser. Samtidig er det Stortinget som vedtar rovviltpolitikken og som fastsetter bestandsmål. Når Statsråden (og dermed Regjeringen) ikke lenger skal være ansvarlig ovenfor Stortinget i disse sakene, vil det bli høyst uklart hva som kan gjøres når det oppstår uenighet om Stortingets vedtatte målsettinger på området følges opp.

Forslaget om opprettelsen av en uavhengig klagenemnd bryter med rovviltforliket av 2011 der det under henvisning til Rovviltmeldingen (St. meld. nr. 15 (2003-2004)) heter :«*Prinsippet om at klage på de vedtak som de regionale rovviltnemnder fattet skulle avgjøres av et overordnet politisk organ, Miljøverndepartementet, var en viktig forutsetning for å realisere en mer konfliktdempende forvaltning av artene.*»

Forslaget er i hovedsak begrunnet ut fra to hensyn, at klagesakene legger beslag på mye ressurser i forvaltningen, særlig i Klima- og miljødepartementet, og at det er liten grad av tillit til instansene i rovviltforvaltningen. Det pekes spesielt på at politisk ledelse i departementet vil få frigjort kapasitet ved opprettelse av en nemnd.

Vi mener ingen at disse hensynene utgjør et legitimt grunnlag for å opprette en helt ny forvaltningsenhet for rovviltsaker. At bestemte typer saker legges til uavhengige klagenemnder, skyldes som regel at det er særlige forhold ved sakene som gjør at de bør behandles uavhengig av det aktuelle forvaltningsorganet og unndras fra mulig politisk påvirkning. Ofte er dette saker der staten eller andre offentlige organer har egeninteresser i form av eierskap eller deltar i samme marked som private aktører. Dette er svært forskjellig fra rovviltfeltet.

Manglende ressurser til saksfeltet i departementet må kunne løses på vanlig måte ved omfordeling av budsjettmidler/ansatte og bedre organisering. Det er bemerkelsesverdig at det ikke foretas noen anslag på innsparingspotensialet i høringsnotatet. Med redusert ressursbruk som et av hovedargumentene for en uavhengig klagenemnd, burde det også presenteres et anslag på redusert ressursbruk. Til sammenligning forventer Olje- og Energidepartementet at besparelsen i departementet vil være mindre enn kostnadene ved opprettelse og drift av den nye, uavhengige Energiklagenemnda. Vi tror de er nærmere det riktige svaret. Det må opprettes en egen organisasjon med et eget sekretariat, nemndsmedlemmene skal godtgjøres, det vil påløpe reisekostnader osv. Dersom hensikten er å frigjøre ressurser i Klima- og miljødepartementet isolert sett, ville det være mer naturlig og langt mer hensiktsmessig å løse dette ved å overføre ansvarsområdet til et annet departement, f.eks. Landbruks- og matdepartementet.



Forslaget begrunnes også – oppsiktsvekkende - med manglende grad av tillit til forvaltningen. I høringsnotatet skriver departementet: «*Når klagesaker behandles i departementet, stiller ulike interessegrupper ofte spørsmål ved om grunnlaget for avgjørelsene er fullt ut faglige og i hvilken grad det er tatt politiske hensyn*». Departementet går imidlertid ikke nærmere inn på hva denne lave graden av tillit kan skyldes, eller om det finnes andre og bedre måter å tilnærme seg utfordringene knyttet til dette på. Vi mener at den lave graden av tillit blant annet skyldes departementets manglende vilje til å rette seg etter og innfri de føringer og målsettinger som Stortinget har lagt for rovviltfeltet. Så lenge årsakene til tillitsutfordringene ikke er kjent/beskrevet/analysert, er det ikke mulig å ta stilling til om å opprette en uavhengig klagenemnd er et godt virkemiddel. Risikoen er overhengende for at mangelen på tillit bare vil videreføres til det nye organet. Når KLD alene skal stå for utnevnelsen av nemndens medlemmer, vil dette bare forsterkes. En uavhengig klagenemnd har dermed potensial i seg til å øke både avmaktspfølelsen og den avstand til sentrale beslutningsorganer som allerede er sterk i deler av de områdene som lever med ulvebelastningen.

Dersom hensikten med å opprette en klagenemnd er at avgjørelsene skal kunne være «*fullt ut faglige*» og det ikke skal tas «*politiske hensyn*» understreker det nettopp at det blir høyst uklart hvem som har ansvaret for at de politiske målsettingene som Stortinget har vedtatt på rovviltområdet blir gjennomført. På den andre siden, dersom nemnda skal være direkte ansvarlig for gjennomføringen av den politikken som er vedtatt ovenfor Stortinget er det i realiteten et «mini-departement» man oppretter. Stortinget står da uten særlig egnede reaksjonsformer dersom vedtatt politikk ikke følges opp av en slik nemnd, bl.a. fordi det er departementet som utnevner medlemmene til nemnda. Dette berører helt sentrale spørsmål i vårt demokrati og burde ha blitt belyst i høringsnotatet.

Samlet sett fremstår forslaget om opprettelse av en uavhengig klagenemnd som svært svakt begrunnet og analysert, samtidig som konsekvensene for politikfeltet ved denne organiseringen er svært mangelfullt beskrevet. Det oppgis heller ikke referanser til tilsvarende klagenemnder fra andre saksområder som kan illustrere behovet for en slik nemnd.

De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget er svært overfladisk beskrevet. Det er ikke angitt hvordan sekretariatsfunksjonen for nemnda tenkes organisert, selv om departementet sier at «Miljødirektoratet må bruke noe administrative ressurser på den praktiske driften av klagenemnda». Det er ikke vurdert om sekretariatsfunksjonen bør legges til Klagenemndsekretariatet, som fungerer som felles sekretariatsfunksjon for en rekke andre uavhengige klagenemnder, og som det ville være naturlig å koordinere sekretariatsfunksjonen med.

Klagenemndas arbeidsområde

Forslaget om etablering av en uavhengig rovviltklagenemnd er forankret i Jeløya- og Granavolden-plattformene. I de politiske plattformene er forslaget begrenset til å gjelde kun klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Rovviltnemndene og Miljødirektoratet. Forslaget fra departementet går mye lenger enn dette. Departementet foreslår å legge en rekke andre typer klagesaker til den uavhengige nemnda. Dette gjelder vedtak om skadefelling av enkeltdyr, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein, og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger, bla FKT-midlene og tilskudd til driftsomlegging grunnet rovvilt.

Departementet begrunner dette med at det vil være kostnadseffektivt at nemnda får en tilstrekkelig stor portefølje, at det kan ha en verdi å se de ulike sakstypene i sammenheng, og at det er en fordel at nemnda har kompetanse på «hele saksfeltet». Det nevnes også spesielt at det er «et betydelig

press på politisk ledelse» i forbindelse med skadefellings sakene i forkant og under beitesesongen for sau.

At man setter bort departementets oppgaver på så godt som hele politikkområdet til en uavhengig nemnd bestående av noen få enkeltpersoner bryter etter vårt syn med grunnleggende demokratiske prinsipper. Departementet vurderer ikke hvordan det å sette bort «hele saksfeltet» til et uavhengig og upolitisk organ vil påvirke mulighetene til å oppfylle Stortingets målsettinger på rovviltfeltet, og hvordan det påvirker Stortingets mulighet til å føre kontroll med oppfølgingen av disse. Dersom det mot all fornuft blir opprettet en uavhengig klagenemnd, mener vi at saksfeltet må begrenses mest mulig, og uansett ikke gå lenger enn det Granavolden-plattformen la opp til.

Endring i antall forvaltningsregioner for rovvilt

Da forvaltningsregionene for rovvilt og de regionale rovviltnemndene ble besluttet opprettet gjennom Rovviltmeldingen (St. meld. nr 15 (2003-2004)) ble det lagt vekt på å legge opp til en forvaltning «*som i størst mulig grad inkluderer berørte regioner og lokalsamfunn*». I Rovviltforliket av 2011 (Representantforslag 163S (2010-2011)) ble det fastslått at det skulle legges vekt på regional forvaltning, og det ble fastsatt som et mål å styrke den regionale rovviltforvaltningen.

Ulvesona er et svært begrenset område langs svenskegrensen fra Trysil og ned til Halden. Ulvens tilbakekomst har endret næringsgrunnlag og påvirket enkeltmenneskers livskvalitet sterkt. Beitenæringen er fortrenget, jakt og utmarksbruk sterkt forringet gjennom reduserte elgstammer og fare for at hunder tas av ulv. All jakt med losende hund skjer med stor risiko for at hunden tas. En jaktform som harejakt er tilnærmet borte. Alt dette har skjedd under en konstant bagatellisering av effektene fra miljømyndighetenes side. En av metodene for å bagatellisere belastningen er å lage så store geografiske regioner at effekten ikke lenger kan måles. Vi ser endringen av forvaltningsregionene i dette lys. Det er ulogisk og minner om overkjøring at en sone som er så geografisk begrenset til grensestrøkene skal styres av mennesker langt unna problematikken.

Stortinget har tvert imot vært opptatt av å sikre lokal og regional involvering og forankring av rovviltnemndenes arbeid med å forvalte ulvebestanden. Representanter som selv bor og lever i ulvesonen må sikres plass i de regionale rovviltnemndene. Dette er en viktig forutsetning for å forstå de belastningene som næringsdrivende og lokalbefolkningen påføres, og dermed for å bidra til en best mulig forvaltning av ulvebestanden.

Hele forvaltningsområdet for ulv ligger innenfor den foreslåtte Region Østlandet, men denne regionen inkluderer også store områder som ligger utenfor forvaltningsområdet for ulv. Spesielt viktig blir dette dersom Vestfold, Telemark og Agder inkluderes i Region Østlandet, slik ett alternativ legger opp til. Dersom dagens modell med fem medlemmer i rovviltnemndene videreføres, må det presiseres i rovviltforskriftens §5 at minst tre av nemndas medlemmer i Region Østlandet skal være bosatt innenfor forvaltningsområdet for ulv. Dersom antallet medlemmer i rovviltnemndene økes til syv, bør fire av disse være bosatt innenfor forvaltningsområdet for ulv.

Felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner.

Ulvesona er det eneste området det skal være en fast etablert ulvestamme. Forslaget om felles bestandsmål synes dermed helt irrelevant for ulv. I ulvesona er beitebruken fortrenget og vi ser snarere klare tendenser til at vedtakene peker i retning av at ulvesona dermed også kan fylles opp

med andre rovdyr. Det siste eksempelet er avslag på uttak av jerv til tross for at Hedmark har en bestand av jerv som er langt over fastsatt bestandsmål.

Vi mener også at det å dele landet i to med en deling langs Trondhjemsfjorden og Stjørdalselva og etablere felle bestandsmål nord og sør for denne grensen, vil undergrave rovviltnemndenes regionale forankring. Forslaget om felles bestandsmål er alt for dårlig utredet og Glommen Mjøsen går i mot forslaget.

Avslutning.

Avslutningsvis vil vi understreke at rovviltforvaltningen har svært lav tillit hos de som er berørt. Den er preget av avstand til de som har belastningen og overstyring av regionalt skjønn som er i tråd med Stortingets føringer. Uavhengig klagenemnd, større forvaltningsregioner og felles bestandsmål går alle i retning av å forsterke avstandsfølelsen og avmakten hos de som faktisk er berørt. Det må nå tas på alvor!

Mvh

Gunnar A Gundersen

Glommen Mjøsen Skog

(sign)